

Мнения и бележки към

Проектозакон за развитието на академичния състав в Република България

проф. д-р инж. Б. Йовчев
01.12.2009 г.

1. Представеният проект на закона е добър и дава възможност лесно да се допълни и коригира в кратък срок.

2. Проектът отговаря на добрите практики от другите държави членки на Европейския съюз и най – вече на Германия, което е много добре.

Без да изброявам неговите добри страни искам да изложа моите забележки и предложения с цел неговото подобрене:

I. Към мотивите

Основни положения:

т.1 Съгласно германската практика „професор” е научно звание – до живот; Ако съгласно закона остане като академична длъжност – следва, че след пенсиониране тя „отпада”?

т.2 и т.4 В текста следва да се добави ....”И другите научни организации”.

Тук следва да се реши също възможността – към научните организации да бъдат причислени и частните научни лаборатории, институти и иновативните МСП /малки и средни предприятия/, които разработват и внедряват високо ефективни технологии;

т.3 .....”контролна комисия.... към МОН и младежта”

Въпрос: Кой ще контролира процедурите за „професор”?

т.4 ..... записът, ...”Специалните условия за придобиване на научни степени ..... ще се уреждат в правилниците на съответните научни организации”, крие опасност да въвежда „различия”, които могат да компрометират „мобилността” /виж чл.7/2/ от проектозакона/.

т.5 Какво означава „3 годишен гратисен период”?

Също, какво следва ако не се зачислят или незащитят”?

Относно – финансови и други средства .....

Ясно до се напише текст кой поема и осигурява средствата необходими за прилагането на закона, по провеждане на процедурите.

Относно – Очаквани резултати

Да се поясни как и защо ще се получат указаните резултати:

- повишаване качеството на преподаването;
- по активното включване на преподавателите в научни проекти;
- как ще се осъществи конкурентно способността;
- функционирането на научните школи;

Относно – Анализ за съответствие с правото на ЕС

Ясно да се поясни, дали проектът закона ще осигури изравняване на Дипломите за висше образование и научни степени с тези от страните на ЕС.

II. Към текста на Закона

Чл.1 /2/....”Конкретните условия.....се уреждат в правилниците на”.....

Този текст крие опасност от:

- а) злоупотреби /при конфликт на интереси/;
- б) поява на различия в изискванията, което може да затрудни „Мобилността” /чл.7/2//.

Чл.2 Въпрос: В Академичния състав не влизат ли и незаемащи академични длъжности?

Чл.5 /2/ Въпрос: Ако контролната комисия се назначава само по волята на министъра не се ли нарушава демократичния принцип?

/4/ Каква е процедурата по прекратяване на мандата на председателя или член на контролната комисия? /не са изборни/;

/6/ Кой съставя правилника за дейността на контролната комисия?;

Чл. 6 /т.1/ На какъв принцип се извършват Проверките за спазване на откритите процедури ...../на всички или избирателно?/;

Чл. 6 /т.2/ Въпрос: Как една комисия ще обслужва всички „специалисти”?

Чл.7 Въпрос: Националната агенция за оценяване и акредитация – няма ли да започне да играе ролята на „отречения” ВАК?

Чл.10 /3/ Въпрос: Ако няколко кандидата „издържат” изпита, тогава как се процедира?

Чл.17 /1/ .....”определени в този закон и в правилниците”.....

Понеже правилниците може да имат различия, ще се създават различия в критериите.

Чл. 19 /1/ Излиза, че Кандидата за „асистент” и „асистент – изследовател” трябва да държи 2-ва пъти изпити – за доктор и за длъжност? Това не е целесъобразно!

Чл. 30 /2/ Защо „избраният доцент” ще изнася публичната си лекция след, а не преди неговия избор?

Преходни и заключителни разпоредби

Какво следва ако не успеят да защитят степента „доктор”?

Обобщение

1. Проектозаконът следва да бъде внимателно изчистен от конфликтни ситуации като се преценят всички постъпили забележки.

2. По своята философия той „съответства” на този на Германия, което е предимство, но следва да се съобразят няколко важни особености като:

2.1 Германците нямаха научни степени: научен сътрудник и старши научен сътрудник. Следователно в нашия закон този въпрос трябва да намери ясно решение.

2.2 Техните докторски степени получават няколко „класа” положителни оценки /магна кум лауде и др./. Какво пречи да ги въведем и ние?

2.3 Техните професори имат много тесни връзки с производствените предприятия /практиката/. Какви са съображенията в закона да се определят два вида академични длъжности – асистент; асистент изследовател, доцент, доцент изследовател, професор, професор изследовател.

Веднага възниква въпроса - коя степен е по „висока” тази с или без изследовател и с какво е полезно това разделение, което е в противоречие с целите на проекта закона:

- a) реализиране на триъгълника на растежа – наука - образование – бизнес
- b) реализиране на академично предприемачество - връзка между обучението и научните изследвания с практиката /бизнеса/.

Новият закон трябва да допринесе за заличаване на различията в подготовката на учените от ВУЗ, БАН, институти и иновативни МСП, а не да ги разделя;

проф. д-р инж. Б. Йовчев,

Мнения и бележки към Проектозакон за развитието на академичния състав в Република България
ИРИОН®, 01.12.2009 г.

2.4 Текстове, отнасящи се до „Правилниците” на научните организации, поради своите различия, могат да затруднят мобилността на учените за преместването им от една в друга научна организация. Необходимо е внимателно да се преценят с оглед постигането максимална мобилност.

2.5 В проектозакон не са ясно решени още и въпросите за:

a) иновативните бизнес предприятия да бъдат категоризирани като научно производствени организации с възможност да ползват академични длъжности и придобиване на научни степени;

b) приравняването на „заварените” научни степени, научни сътрудници с ново възприетите научни степени и звания.

В момента много иновативни МСП /малки и средни предприятия/ се ръководят или в тях работят високо квалифицирани специалисти с научни степени, като те не само не отстъпват в подготовката си от своите колеги от ВУЗ и БАН, но имат още и бизнес ориентирани знания и опит за комерсиализация на разработваните от тях технологии.

c) независимо, че за научните степени член кореспондент и академик има отделен закон за БАН, в настоящия проектозакон, следва да се намери решение и въпроса за тяхното интегриране в триъгълника.

„ Преподавател, изследовател, предприемач”, защото и сега има академици ръководители на бизнес ориентирани научни производствени организации или работят като високо квалифицирани специалисти в такива организации и/или преподават във ВУЗ.

✓ Научните звания трябва да се диференцират по научни направления /специалности/, а не по месторабота. Следователно, „изследовател” следва да отпадне;

✓ „Професор” следва да се причисли към научните звания;

✓ Оценките за промовираните „Доктори” следва да бъдат три степени, за да съответстват на тези в Германия от където са заимствани;

✓ За да бъде мобилността без ограничения, текстовете за „правилниците” на отделните научни организации, следва да бъдат „туширани”.

✓ Да се гарантира връзката с практиката; за целта иновативните МСП, които имат развойни звена, в които се провежда изследователска и развойна дейност, на базата на която поддържат своята иновативност, следва да имат изравнени права за ползване на специалисти с научни звания.

Заклучение: Проектозаконът по отношение на своята философия е добър, но е необходимо в кратък срок да се коригира и допълни като се оценят всички изказани съображения и предположения и да се използват най – рационалните от тях.

За контакти:

e-mail: nina_pushkarova@elta.bg